

Jellinek: Verwaltungsrecht (zlast str. 29—39, 293—295), 1928. — Maurice Hauriou: Précis du droit administratif, (zlasti str. 437), 1919. — Errico Presutti: Istituzioni di diritto amministrativo italiano, (zlasti str. 158—163), 1917.

Sreska kot kazenska sodišča po novem zakoniku o sodnem kazenskem postopanju.

Dr. Pajnič Edvard.

(K o n e c)

Ustna razprava.

Sreski sodnik opravi ustno razpravo bistveno po predpisih, veljavnih za glavno razpravo na okrožnem sodišču (glava XVII, §§ 222 nasl. k. p.). Je pa vendarle nekaj razločkov, ki jih vsebuje po največ § 387 k. p. Zakon strogo razločuje otvoritev zasedanja z naznanitvijo predmeta ustne razprave (§ 236 k. p.) od pričetka razprave (§ 387 odst. IV. k. p.). Do slednjega trenutka se vrši nekako ustno raziskovanje o tem, če ni dejanskih ali drugih zaprek, ki ovirajo sploh ustno razpravo. Sreski sodnik se prepriča predvsem o tem, če so došle na razpravo stranke in druge osebe (priče, izvedenci), brez katerih ni mogoče izvršiti razprave. Ze po tem prvem razdobju je možno razpravo preložiti, da se odstranijo nastale zapreke pri prihodnji razpravi. Zlasti je treba razpravo preložiti, če ni k razpravi vabljenega branilca (§§ 236, 237, 240, 388 k. p.). Odločitev o preložitvi pa se sme odložiti tudi na konec razprave (§§ 246, 388 k. p.), zlasti tedaj, če sreskemu sodniku vse kaže, da bo prišlo bržkone, bodisi radi nedostajanja pravnih pogojev do zavrnitve obtožnega zahtevka s sodbo bodisi radi pomanjkanja dokazov ali drugih materialnopravnih razlogov do oprostitev. V nadaljnjem poteku ustne razprave je možna tudi njena prekinitev za največ 14 dni, kakor določa zakon (§ 241 k. p.). Preložitev razprave se ukrene seveda najčešče iz razlogov, navedenih v določbi § 239 k. p. Preložena razprava se mora povsem na novo izvesti.

Zoper preložitev razprave ni dopustna pritožba (§ 240 odst. II. k. p.). Pač pa imajo osebe, ki so jim bile radi njih izostanka o priliki preložitve razprave naloženi stroški ali jim izrečene denarne kazni (branilci, priče, izvedenci) pra-

vico, da se pritožijo v rednem roku osmih dni na dotično sresko sodišče samo, ki more svojo odredbo ali odpraviti ali ublažiti n. pr., če je bil izostanek upravičen. Nadaljnja pritožba (na okrožno sodišče) pa je zabranjena v teh primerih.

Glede vmesnih odredb drugačnega značaja je takorekoč samo ob sebi umevno, da se morejo pobijati zgolj zaeno s pravnim lekom zoper sodbo. Izjema posebne vrste je podana glede izrečenih disciplinskih kazni (v denarju ali glede naloženega povračila stroškov: §§ 230, 231 k. p.), kjer je treba pritožbo takoj prijaviti, ki pa se predloži morda šele z vloženim pravnim lekom zoper sodbo okrožnemu sodišču (§ 387 odst. III. k. p.).

Ustna razprava pred sreskim sodiščem je javna po določbah §§ 229—233 k. p. Po objavljeni vsebini tožbe ali naznanila se zasliši obdolženec (§§ 249—253 k. p.) in se izvrši dokazovanje (§§ 254—265 k. p.). Tu je treba opozoriti na izjemno zaprisego prič (§ 381 k. p.), ki se izvede šele po zaslišanju, dočim se izvedenec zapriseže pred zaslišanjem.⁸⁴

Med dokazovanjem se utegne pripetiti, da se razprava po tožilčevem predlogu razširi še na drugo med razpravo odkrito kaznivo dejanje in da je za njegovo presojo stvarno pristojno dotično sresko sodišče, na kar se sprejme morda razširjeni tožni zahtevak v zapisnik. Če obtoženi ne privoli, da bi se takoj sodilo o tem drugem kaznivem dejanju, ali če se izkaže kot potrebna točnejša priprava za razpravo o tem, se omejeta razprava in sodba na predmet poprejšnjega tožbenega zahtevka. V takem primeru pa na zahtevo tožilčeve sreski sodnik pridrži v sodbi (§ 284 k. p.) njemu pravico, da posebej preganja novo kaznivo dejanje. Brez tega pridržka je pregon mogoč le še, če so podani pogoji za obnovo postopka.^{84a}) Možno je pa tudi, da sreski sodnik razpravo preloži v to svrhu, da se na novi razpravi zaeno razpravlja in sodi o vseh kaznivih dejanjih. Tožilec mora v vsakem gornjih primerov v treh dneh po objavi sodbe ali rešitve o preložitvi razprave zahtevati, da se pokrene kazenski postopek.

Kakor v slični določbi pred 1. januarjem 1930 veljavnega kazenskopostopnega reda⁸⁵ se bo tudi ob uporabi predpisov § 284 k. p. utegnil pojaviti marsikak dvom. Gotovo

⁸⁴ §§ 177, 178 k. p. in §§ 37 nasl. uredbe o posl. r. z. k. s.

^{84a} Glej § 359 toč. toč. 2. k. p.

⁸⁵ § 263 st. k. p. r. Prim. osobito plen. odločbo vrh. sodišča na Dunaju z dne 29. maja 1891 št. 5517 (Granichstädten, Berufungsverfahren 1895 str. 18 in nasl.)

je predvsem, da je umeti pod novim dejanjem, ki je razkrito med glavno razpravo, le obdolženčevo dejanje in sicer tako, ki je bilo storjeno že pred razpravo ali pa se je zgodilo celo med razpravo. Če gre za kaznivo dejanje, ki se preganja uradoma, je stvar ob navzočnosti javnega tožilca lahko izvesti po § 284 k. p., zapletena postane stvar, če je za pregon potreben predlog oškodovanca ali upravičenca. Javni tožilec je pač vezan na tridnevni — zanj le redovni (§ 51 odst. II. k. p.) — rok glede tega, da zahteva pregon, odsotni oškodovanec pa more po §§ 2 k. p. in 85 k. z. tudi naknadno vložiti svoj predlog, na kar se šele prične kaz. postopanje. Često se zgodi, da je k pregonu novega kaznivega dejanja upravičen drug tožilec kakor tisti, ki kot tak že posluje pri razpravi. Recimo, da razžali obdolženec katero izmed oseb, navzočih pri razpravi naključno, in da je za to dejanje sresko sodišče stvarno pristojno.⁸⁶ Tedaj mora sreski sodnik navzočo osebo, ki je kot tožilec nastopati upravičena, primerno podučiti in ji na zahtevo v sodbi ali s preložitvijo razprave pridržati pravico, da posebej preganja novo kaznivo dejanje, pri čemer je seveda vezana na rok treh dni (§ 248 k. p.). Sebi pridržane pravice posebnega pregona se mora poslužiti zasebni tožilec v roku treh dni, ker nastopijo sicer posledice po § 51 odst. II. k. p. (§ 361 odst. II. k. p.), kar ne velja v enakem primeru glede državnega tožilca.

Potem, ko je stvar izčrpana, izjavi sreski sodnik, da je dokazovano končano (§ 268 k. p.). Nato stavijo končne zahtevke najprej državni tožilec ali njegov namestnik (če je bil navzoč na razpravi — § 386 k. p.), ali vršilec dolžnosti državnega tožilca, zasebni tožilec, po teh pa oškodovanec.

Obdolženec ter morda njegov branilec ali zastopnik (če obdolženca ni) se pozovejo, da navedejo, kar imajo v obrambo. Po sklepu razprave se redoma takoj objavi sodba in le izjemoma se sme razglasitev odložiti za 24 ur po končani razpravi, če so za to tehtni razlogi.

V obdolženčevi odsotnosti se ne sme izreči niti pogojna obsodba, niti ne očevalna odredba; tudi tako sodbo je vselej osebno priobčiti (§§ 388 odst. II. in 389 odst. III. k. p.).

Kakor pri postopanju pred sodnikom po edincem okrožnega sodišča, je tudi pred sreskim sodiščem možno zaočno (kontumačno) postopanje z izrekom sodbe v obdolženčevi odsotnosti. Tako postopanje je možno, če obdolženčeve osebne prisotnosti sploh ni treba, ali če je bil obdol-

⁸⁶ Takih primerov bo sedaj več na razpravah pred sodnikom po edincem pri okrožnem sodišču.

ženec že zaslišan ter je podal svojo obrambo in ga ni potreba soočiti s pričami ali s soobdolženci. Obdolžencu se nato sodba, izrečena v njegovi odsotnosti, vroči v poverjenem prepisu s podukom o pravnih lekkih, o čemer bo govor še pozneje.

Sodba.

Za sodbo, njeno vsebino ob razglasitvi in vsebino nje pismenega izdatka so merodajna pravila (§ 388 odst. III. k. p.), veljavna v postopanju pred okrožnim sodiščem.

Pri sodbi je treba upoštevati obtožbeno načelo, a tako, da je sodišče vezano le na o k v i r d e j a n j a, ki je stavljeno pod obtožbo. Zgolj dokazi, izvedeni na ustni razpravi na prvi stopnji po ustnih izpovedbah in po vsebini tamkaj pravilno (§ 263 k. p.) prečitanih spisov, se smejo jemati v podlago sodbi, ki jo izreče sodnik po svojem svobodnem pričanju (§§ 273, 274, k. p.).

Razglasitev sodbe po končani razpravi se izvrši redoma javno. Le v postopanju zoper maloletnike (tudi starejše maloletnike) se izključi javnost za razglasitev sodbe, če bi javna razglasitev škodljivo vplivala na maloletnikovo poboljšanje in na njegovo nadaljnje življenje. Razen tega se izključi javnost za razglasitev razlogov sodbe, če bi se utegnila s tem po naziranju sodišča ogroziti javna morala ali javni red ali državna varnost (§ 223 odst. IV. k. p.). Tudi za tako izključitev javnosti je potrebna posebna p i s m e n a r e š i t e v in ni dovolj, da je bila javno razglašena in da je vnesena v zapisnik o razpravi (§§ 224 odst. I., III., 244 odst. III., 374 k. p.). Razglasitev sodbe se izvrši tako, da se prečita dispozitivni del sodbe z uporabljenimi zakonitimi odredbami vred. Nato se naznanijo glavni razlogi sodbe ustno. Nato sledi poprašanje strank, če so zadovoljne s sodbo, in poduk obdolženca o pravnih sredstvih. Če je bil obdolženec le pogojno obsojen, sledi še opozoritev na zadevne pogoje, ki se jih mora držati.

Sodbeni izrek (§§ 275, 276 in nasl. k. p.) more biti troje vrste, namreč, da je obdolženec k r i v, da se o p r o š č a od obtožbe ali pa da se tožni zahtevki (naznanilo oškodovanega) z a v r n e. Seveda je možno, da so ti primeri — celo vsi trije skupaj — združeni v isti sodbi. Zavrtni je tožni zahtevki vsikdar, če se pokaže, da pregon n i u p r a v i č e n (»ni na mestu«),⁸⁷ ker je bil pokrenjen kazenski postopek

⁸⁷ Slovensko besedilo § 276 k. p. prevaja besede »nema mesta«: ni umesten.

brez zahtevka upravičenega tožilca ali je bil nadaljevan zoper njegovo voljo in zlasti, če je tožilec odstopil od obtožbe po početku ustne razprave pa do naznanitve njenega konca. Tu je treba omeniti še primere, kjer ni potrebnega predloga v to upravičene osebe.⁸⁸ V misel vzeta je nadalje prejšnja že pravnomočna sodba radi istega dejanja ter abolicija po kraljevi milosti. Končno je opozorjeno še na to, če je postopanje ovirano po drugih pravnih zaprekah, zlasti da sodišče za sodbo ni bilo pristojno. V tem pogledu pa pride praktično v poštev zlasti primer, ko gre za pristojnost vojnega sodišča (§ 277 k. p.). Pri odločbah take vrste se vobče ne bo treba sreskemu sodišču pečati z ugotavljanjem konkretnih dejstvenosti dotičnega kaznivega dejanja. Često utegne biti koristno, da se kaznivo dejanje ugotovi na podlagi zadostnih podatkov razprave tudi v primerih sodbe po smislu §§ 276, 374 k. p., zlasti tedaj, če je na vidiku n. pr. naknadni, za sedaj še manjkajoči upravičenčev predlog (§ 359, toč. 1. k. pr).

Drugačna je oprostilna sodba (§ 280 k. p.), ki jo izreče sodnik, če pride do zaključka, da dejanje ni kaznivo, da primanjkuje dokazov o tem, ali je obdolženec storil sicer kaznivo dejanje, stavljeno pod obtožbo, ali pa da so upoštevne okoliščine, ki izključujejo krivdo ali izključujejo ali ukinjajo obdolženčevo kaznivost. Opozoriti je treba na to, da se mora oproščeni obdolženec takoj brezpogojno izpustiti iz pripora (§ 339, odst. II. k. p.), kar velja tudi tedaj, če je obtožba bila zavrnjena po §§ 276, 374 k. p. (§ 413 k. p.).

Bolj komplicirana je sodba, kadar vsebuje izrek o krivdi in kazni, o čemer govori § 281 k. p. Prve tri točke in pa zadnji odstavek te določbe vsebujejo one dele, ki jih mora imeti tak sodbeni izrek. Napram formalnopravnemu stanju do 1. januarja 1930 bodi opozorjeno na to, da je z navedbo, katerega dejanja se proglašajo obdolženec za krivega ter z označbo tega dejanja po okoliščinah, važnih za kvalifikacijo dejanja po kazenskem zakoniku, spojiti izrek, na kakšno kazen se obdolženec obsoja ali pa se po odredbah kazenskega zakona oprošča kazni. Na dejati se je, da bo ta določba povzročila obilo dvomov, ki jih utegne razpršiti šele temeljita in dosledna judikatura. Po načelih kazenskega zakonika bi bilo sklepati, da mora slediti izreku o krivdi neizogibno izrek o kazni; z drugimi

⁸⁸ Primerov za pregon potrebnega odobrenja (§ 84 k. z.) pred sreskimi sodišči ne bo. Glede manjkajočega predloga je treba opozoriti na določbo §§ 85 k. z. in 359 toč. 1. k. p.

besedami: kdor je kriv po smislu kazenskega zakonika kakšnega kaznivega dejanja, mora biti tudi kaznovan.

Kazenski zakonik pooblašča na mnogih mestih sodišče, da sme storilca »v posebno lahkih primerih« oprostiti vsake kazni (§ 73 k. z.). Tu in tam (n. pr. § 321 k. z.) sme sodišče ob uvaževanju posebej navedenih okolišnosti prav tako oprostiti storilca vsake kazni. Ustrezalo bi povse duhu in smotru zakona, da izreče sodnik po § 280 k. p. oprostilno sodbo ter navede v razlogih okolišnosti,⁸⁹ ki izključujejo kazen v konkretnem primeru. Navzlic besedilu § 281 toč. 1 — 3 k. p. bo take sodbe šteti vendarle kot nekakšne oprostilne, ne le glede na posledice, temveč še zlasti kar se tiče zasebnopravnih zahtevkov, stroškov kazenskega postopanja ter izvršitve kazni.⁹⁰

V sodbi, s katero je proglašen obdolženec za krivega, je treba navesti nadalje, ali je obdolženec obsojen p o g o j n o in kako se mu v š t e v a p r i p o r (preiskovalni zapor) ali že prestana kazen. Če sodnik spozna, da so dani pogoji za o č u v a l n e o d r e d b e, izreče tudi te. Pri kaznih na prostosti utegnejo priti v poštev pri njih izvrševanju olajšave,⁹¹ če so podani razlogi za to po smislu § 281 odst. III. in IV. k. p.

Pri obsodbi na denarno kazen je pristaviti, v katerem roku se mora plačati ta kazen in katera nadomestna kazen na prostosti nastopi, ako se ne bi mogla izterjati denarna kazen.⁹² Pozabiti končno ni na pristavek o dolžnem plačilu državnih taks, katere morajo včasih plačati (zlasti, če ne gre za odločbe sreskih sodišč) tudi druge osebe kakor obdolženec.

Ob steku kaznivih dejanj se določi zvišana kazen na način, opisan v § 286 k. p. Semkaj spada tudi primer, da je zoper obdolženca bila že prej izrečena sodba zbog kazni-

⁸⁹ § 293 k. p.

⁹⁰ §§ 310, 311 k. p.

⁹¹ § 75 zak. o izvrševanju kazni na prostosti. Glej uredbo od 31. decembra 1929 Ur. l. št. 95 (»Custodia honesta«).

⁹² §§ 43 in 44 k. z. § 287 k. p. Več o tem predpisuje uredba o odsluženju denarnih kazni in o zamenjavi teh kazni s kaznimi na prostosti z dne 31. decembra 1929 Sl. N. 9. januarja 1930 br. 5/I. Po § 7 te uredbe je za vsakih 60 Din denarne kazni določiti po en dan zopora s tem, da skupna nadomestna kazen ne sme biti pri zločinstvih večja nego 1 leto, pri prestopkih pa šest mesecev, a pri denarnih kaznih, izrečenih po kazenskem postopniku 14 dni. Pri denarnih kaznih, naloženih po kaz. zakoniku za dejanje, storjeno iz koristoljublja, pa je za vsakih 100 Din določiti po en dan nadomestnega zopora.

vega dejanja, a je bilo storjeno tisto dejanje, radi katerega se sedaj postopa, pred razglasitvijo prej izrečene sodbe. Novo sodbo izreče ono sodišče prve stopnje (če so za vsako omenjenih kaznivih dejanj pristojna različna sodišča), ki je pristojno za težje kaznivo dejanje. Pri tem odločuje ob isti vrsti kazni večja mera. V taki sodbi se nova kazen tako odmeri, kakor bi bilo treba, ako bi se hkratu sodilo glede obeh kaznivih dejanj. V šteje se za eno kazen, ki je bila prešana po prejšnji sodbi. Tudi je treba odločiti v tej sodbi o povračilu škode (če je zahtevana), če je bila škoda povzročena s prej storjenim kaznivim dejanjem, in samo ob sebi umevno, o stroških kazenskega postopanja.⁹³ Kako je treba postopati, ako se izreče brez ozira na prej izrečeno nova sodba z novo nadaljnjo kaznijo (§ 360 k. p.), o tem govorimo še pozneje.

Sodba se mora v treh dneh, šteto od razglasitve naprej, pisмено izdelati, oblika se mora zlagati glede dispozitivnega dela z razglasitvijo.⁹⁴ Glede oblike je gledati na predpise §§ 291 do 294 k. p. Opozarjati je zlasti, da se mora pri izrečni obsodbi obrazložiti z navedbo obtežujočih in olajšujočih okoliščin izrek o kazni ter pojasniti, kateri razlogi so bili sicer odločilni za odločbe v tej točki, za omilitev kazni, za uporabo strogega zapor ali zapor (kjer je dopuščen izbor), za pogojno obsodbo in za to, ali se všteje ali ne všteje pripor ali prestana kazen.⁹⁵ Važni so nadalje razlogi za odločbo o zasebnopravnih zahtevkih in glede stroškov kazenskega postopanja, kakor tudi za uporabo očuvalnih odredb.

O vsebini razlogov za oprostilno sodbo in za tako, kjer se obtožbeni zahtevek zavrača, ni treba dalje govoriti, vse to je že znano, prav za prav leži takorekoč na dlani.

⁹³ Prim. z določbami §§ 286 odst. II. k. p. in 64 k. z. predpise § 265 st. k. pr., ki se niso vsikdar pravilno umeli. Gledalo se je večinoma le na to, da nova kazen — določena po svobodni oceni — ni prekoračila v § 265 st. k. p. r. zahtevane najvišje dopustne mere. Ob pravilnem vračunanju prejšnje kazni je tudi po pravkar navedenem predpisu ob danih okoliščinah bilo mogoče, da nova sodba sploh ni izrekla nobene kazni. (Plen. odl. vrh. sod. na Dunaju 20. junija 1891 št. 5275 — Granichstädten 1895 str. 21).

Pri uporabi te določbe je bilo upoštevati načelo §§ 32 in 259 starega k. z. Če je novo dejanje bilo le prestop, ni bilo dopustno odmeriti zanj kazen ječe, čeprav je za prejšnje dejanje kot hudodelstvo bila določena kazen ječe.

⁹⁴ Prim. § 216 ur. o. p. r. z. k. s.

⁹⁵ §§ 286 in 420 k. p. in §§ 64, 77 k. z.

Zasebnopravni zahtevki in njih rešitev v sodbah in drugje.⁹⁶

O pridružitvi oškodovanca kazenskemu postopku in uveljavljanju škode odnosno povračila za razžaljeno osebnost ali čast smo že govorili. Zakon loči (§ 287 k. p.) med izrekom o zasebnopravnih zahtevkih in napotitvijo teh zahtevkov povsem ali deloma na pot civilne pravde. Nikdar se taki zahtevki (kot neosnovani) ne zavračajo. Pomotno je naziranje, da je videti že v krivdoreku samem, s katerim pa je združena popolna napotitev zasebnopravnih zahtevkov na civilno pravdo, nekakšen izrek o podanem pravnem temelju stavljenih zasebnopravnih zahtevkov.

Izrek o zasebnopravnih zahtevkih sam je različen po vsebini stavljenih zahtevkov, a spada v sodbo. S takim izrekom se prisodi (§ 299 k. p.) poškodovanemu (zasebnemu udeležencu) stvar, če ni bila že prej med kazenskim postopkom z obdolženčevim dovoljenjem in s tožilčevim pristankom vrnjena. Če te stvari ni moči vrniti in v vseh primerih (§ 300 k. p.), kjer je zahtevano le povračilo škode itd., izreče sodišče o tem povračilu, kolikor ga more zanesljivo ugotoviti glede količine in osebe opravičenca. Tretjega primera glede izreka o zasebnopravnih zahtevkih (§ 301 k. p.), da bi bili morda razveljavljeni pravni posli ali pravna razmerja, pred sreskimi sodišči menda ne bo.

Napotitev na pot civilne pravde je ali popolna ali delna. Slednja se izreče v sodbah tedaj, kadar sodišče pri zasebnopravnem zahtevku, pretiranem glede višine, odmeri povračilo, po okolnostih, če pa je treba, tudi po ocenitvi izvedencev, po svojem prostem prepričanju, a napoti oškodovanca glede presežka povračila na civilno pravdo (§ 300 odst. II. k. p.).

Sodišče napoti oškodovanca povsem na civilno pravdo, če po § 297 odst. I. k. p. podatki kaz. postopka ne nudijo dovolj podlage za presojo zasebnopravnih zahtevkov, če po §§ 298, 299 k. p. vrnitev zahtevane stvari ni mogoča (če je n. pr. prišla v roko druge osebe), in vsakokrat, kadar se tožba zavrne s sodbo, obdolženec oprusti s sodbo ali če se ustavi kaz. postopek. V rešitvah (§ 296 odst. III.) k. p.), kjer sodišče izreče svojo nepristojnost, pa le obvesti oško-

⁹⁶ §§ 295 do 308 k. p. — Pravni leki zoper odločitve o zas. pr. zahtevkih: §§ 302, 332 odst. III. in 394 odst. I. k. p. Slovenski tekst v slednje navedenem paragrafu je pogrešen v tem, ker manjka beseda »deloma« (»delimice«) v zadnjem stavku prvega odstavka. Ta pogreška je bila med tem že popravljena.

dovanca, da naj se pridruži kot zasebni udeleženec kaz. postopku na pristojnem sodišču.

Po pravnomočnosti sodbe glede zasebnopravnih zahtevkov (če je izrečeno o njih ali če je oškodovanec napoten na pot civilne pravde) sme vsaka po tem delu prizadeta oseba zahtevati, da se zabeleži na prepisu sodbe, njej izdanem, da je ta sodba zadobila pravno moč.

Ta del sodbe se utegne pač izpremeniti po dovoljeni obnovi postopanja z izrečeno novo sodbo;⁹⁷ izven teh primerov pa morejo obsojenec in njegovi pravni nasledniki zahtevati le pri civilnem sodišču, da se zbog novo najdenih dokazov izpremeni pravnomočna kazenska odločba prve stopnje o zasebnopravnih zahtevkih.

Zoper sodbe sreskega sodišča (in tudi sodnika poedinca na okrožnem sodišču) more tudi zasebni udeleženec na škodo obdolženčevo vložiti priziv, kolikor je s svojimi zasebnopravnimi zahtevki deloma napoten na civilno pravdo (§ 394 k. p.). Tega pravnega leka torej nima zoper rešitev tožbe same, namreč zoper zavrnitev te tožbe (ustavitve postopanja) ali oprostitvev. Priziva tudi ni, če je bil zasebni udeleženec popolnoma napoten na civilno pravdo.

Glede postopanja s sumnimi stvarmi (§§ 305 — 308 k. p.)⁹⁸ napram sedanjemu pravu ni bistvenih izprememb. Zoper rešitev po § 307 k. p., da se izroče stvari ali izkupiček zanje obdolžencu ali da se mu ne izroče, ni pravnega sredstva.

O stroških kazenskega postopanja.⁹⁹

Na videz tu ni bistvenih razlik med novim in starim kazenskopostopnim pravom. V XIX. poglavju (§§ 309 — 323 k. p.) niso rešena važna sporna vprašanja, znana nam po obširni dosedanji, v mnogih pogledih si tudi nasprotujoči judikaturi najvišje instance. Treba je celo pripomniti, da se utegnejo pojaviti zlasti glede na vse drugačno materialno kazensko pravo še nadaljnji dvomi, ki jim hočemo po možnosti priti do živega.

Izrek o stroških je potreben v vsaki sodbi in v vsaki rešitvi, s katero se ustavlja kazensko postopanje in mora izreči sodišče, katera izmed strank da je obvezana k plačilu teh stroškov. Takoj naj izreče sodišče tudi, če je to mogoče, koliki so ti stroški in če so izterljivi. Za tako odločitev pride sresko sodišče le v poštev, kolikor gre za odločbe prve stopnje in glede stroškov, ki so nastali pri dotičnem sreskem

⁹⁷ Glej §§ 368 odst. I. in 369 k. p.

⁹⁸ Pogl. IV. uredbe o posl. r. za kaz. sod.: §§ 68 nasl.

⁹⁹ Pogl. VI. uredbe o posl. r. za kaz. sod.

sodišču. O dolžnosti, plačati ali povrniti stroške, ki nastanejo pri višjem (tu redoma okrožnem kot prizivnem sodišču ali pritožbenem sodišču,) odloči to sodišče. Izrek o stroških je torej potreben tudi pri nekaterih rešitvah o pravnih lekkih in pri rešitvah prošenj za postavitev v prejšnji stan (§ 312 odst. II. in III. k. p.). V teh odločbah gre za stroške, ki jih je smatrati od kraja kot stroške kazenskega postopanja. Omeniti pa je tu še rešitve o posebnih stroških te vrste, n. pr. pričninah, izvedeninah, nagradah.¹⁰⁰ Za sedaj takih odmerjenih pristojbin, ki jih upravičencem redoma izplačuje državna blagajna, ni smatrati kot stroškov kazenskega postopanja, kar postanejo tedaj, ko se obsojenemu ali komu drugemu naloži njih povračilo.

Redoma bo mogoče takoj z načelnim izrekom o dolžnosti povrnitve stroškov odločiti že o tem, kdo, ne pa koliko in komu, da je dolžan plačati stroške kazenskega postopanja. Zato je o slednjih točkah potrebna posebna rešitev. Taka rešitev naj se izda vselej, kadar se naloži povračilo stroškov drugim osebam (to je takim, ki neposredno pri dotični sodbi ali ustavitvi ne pridejo v poštev: § 321 k. p.).

Takoj ob sodbi ali ustavitvi kazenskega postopanja se bo utegnila določiti višina onih stroškov kazenskega postopanja, ki jih je država plačala v naprej. Opozoriti je treba na predpise, ki ukazujejo, da je po določenem obrazcu voditi točen popis stroškov, ki se mora priključiti spisom.¹⁰¹ Glede teh stroškov je izreči po možnosti takoj, če se smatrajo za izterljive ali ne, sicer se tudi ta okolnost določi v posebnem sklepu (§§ 313, 321 k. p.). Izterljivost pojmujejo sedaj veljavni predpisi nekoliko strožje, kakor je to bilo pred 1. januarjem 1930.¹⁰² Če je nastopila po pravnomočnosti izreka, s katerim so naloženi stroški kazenskega postopanja, smrt dotičnega obvezanca (zlasti obsojenca), izterjajo se ti stroški iz njegove zapuščine (§ 310 z. odst. k. p.).¹⁰³

Obvezan je, da povrne (plača) stroške kazenskega postopanja predvsem obdolženec, ki je bil proglašen za kri-

¹⁰⁰ §§ 315, 316 k. p. — Pritožba večinoma po § 323 odst. II., 330 k. p.

¹⁰¹ §§ 138 ur. o. p. r. z. k. s. in 314 k. p. Takse, ki jih ni treba v naprej plačati, marveč se morejo izterjati šele po dotičnih odločbah, je pač imeti v razpregledu, a jih ni prištevati k stroškom kazenskega postopanja.

¹⁰² Prim. §§ 144, 145 ur. o. p. r. z. k. s. (Poizvedbe o imovinskih odnošajih obdolženca pred sodbo, najpozneje ob nazpisu razprave.)

¹⁰³ Prim § 389 z. odst. st. kpr.

vega ter mu je bila naložena tudi kazen (§§ 310 in 311 odst. I. k. p.). Obdolženec, ki je bil po § 281 toč. 3. k. p. oproščen vsake kazni, ni obvezan po našem naziranju, da povrne stroške kazenskega postopanja. Tu gre za posebno vrsto oprostilne sodbe, kjer zlasti ni nobenih stroškov izvršitve kazni, ki jih določba § 310 k. p. v prvem stavku združeno s stroški kazenskega postopka navaja. Če pride v poštev več kaznivih dejanj, se naslanja izrek o povračilu stroškov na izrek o krivdi in kazni. Več glede istih dejanj obsojenih jamči solidarno, kolikor ni možno teh stroškov deliti, ker so bili povzročeni le od poedinih teh obsojencev. Ozirati se sme sodišče tudi na stopnjo krivde poedinih obsojencev in sme razdeliti stroške drugače tudi iz razlogov pravičnosti.

Če pride do oprostitve, zavrnitve zahtevka s sodbo ali do ustavitve, — skratka, če se konča kazenski postopek drugače, kakor z obsodbo obdolženčevu, trpi stroške redoma državna blagajna. Gre tu za stroške kazenskega postopanja, mišljene v določbah §§ 313, 314 z odst. k. p. Tu so pa izvzeti primeri, kjer morajo povrniti take stroške druge osebe. K tem osebam se ne šteje nikdar državni tožilec, celo tedaj ne, če je povzročil prihod prič ali izvedencev, ki potem na razpravi niso bili zaslišani. Pač pa se mora naložiti, da povrne stroške (naj gre za kaznivo dejanje, ki ga sme preganjati državni tožilec ali kdo drugi) obdolžencu, ki je po nemarnosti opustil svojo obrambo, o v a d i t e l j u pa, ki je predložil vedoma ali iz skrajne nemarnosti lažno prijavo. Ta mora nositi ne le stroške kazenskega postopanja, marveč tudi obdolžencu povrniti njegove izdatke, potrebne za obrambo ali zastopanje. Tu se vpraša, kdo naj trpi stroške, če je bila oseba le pomotoma zasledovana kot obdolženec (če gre n. pr. za zamenjavo oseb istega imena, bivajočih v istem kraju po tožitelju ali oblastvu odnosno sodišču).¹⁰⁴ Takemu »napačnemu« obdolžencu bi bilo morda iz prvega gori omenjenega vidika naložiti povračilo stroškov kazenskega postopanja, sicer jih pa mora ta oseba nositi sama, ker o lažni prijavi pač ni mogoče govoriti. Morda utegne v določnih primerih oseba, ki se je smatrala pomotoma kot obdolženec, od krivca te zamenjave s pridom zahtevati odškodnino na civilnem sodišču. Med osebe, ki morajo povrniti stroške kazenskega postopanja, kjer obdolženec ni proglašen za krivega, je šteti pri postopku radi kaznivih dejanj, ki se preganjajo po državnem tožilcu šele na predlog (§ 85 k. z.) tudi oškodovance (upravičence), ki so svoj predlog pred početkom ustne razprave preklicali

¹⁰⁴ Slov. Pravnik I. 1912 str. 153.

(§ 87 k. z.), vsled česar se ustavi kaz. postopanje (§ 379 k. p.). Tak oškodovanec nosi ne le stroške tega postopanja, ki jih je bila založila država, marveč tudi izdatke, potrebne za obdolženčevo obrambo ali njegovo zastopanje. Vendar je tu mogoče (n. pr. v primeru poravnave med oškodovancem, ki je bil pregon predlagal in obdolžencem), da obdolženec izjavi ali da se zaveže, da bo gornje stroške plačal, svoje pa nosil sam (§ 311 toč. 3. k. p.).

Bolj pogosti so primeri, da je treba naložiti plačilo stroškov kazenskega postopanja ter povračilo taks in izdatkov, ki jih je imel obdolženec, če je bil ali oproščen od obtožbe, ali pa je tožba bila s sodbo zavrtnjena, ali postopanje ustavljeno že pred početkom ustne razprave, — zasebnemu tožilcu ali zasebnemu udeležencu kot tožilcu (§ 311 toč. 2 k. p.).

V postopanju radi priziva zoper sodbo ali radi obnove postopanja (§ 312 odst. II. k. p.) trpi stroške ona oseba, ki se je poslužila priziva brez uspeha, ali je bil zavrtnjen njen predlog na obnovo kazenskega postopanja. To seveda ne velja glede državnega tožilca. Umaknitev priziva ali predloga za obnovo se smatra kot istovetno kakor zavrtnitev.

Če pa je bilo predlogu na obnovo ugodeno, odločuje končni izid ponovljenega postopanja. Ob delnem uspehu se smejo stroški porazdeliti. Ta zadnji stavek § 312 odst. II. k. p. bo povzročil v sodstvu težave. Več o izreku glede stroškov o priliki reševanja pravnih lekov pridržujemo posebni razpravi.¹⁰⁵

Stroške, združene s postopanjem na postavitve v prejšnji stan zaradi zamude glede priglasitve pravnega leka¹⁰⁶ trpi stranka sama (obdolženec) ali njen branilec, kdor izmed njiju je namreč kriv, da se je rok zamudil, kolikor niso bili povzročeni ti stroški z nasprotnikovimi neosnovanimi razlogi. Praktično bo večinoma stroške morala nositi stranka sama, le redkokdaj jih bo moči naložiti nasprotniku, ki je zakrivil navedbo nasprotnih razlogov. Vsekako državni tožilec kot nasprotnik z ugovarjanjem zoper tako utemeljeno prošnjo ne more biti obsojen v povračilo takih stroškov.

Nekoliko drugačna je stvar pri stroških glede prošnje na postavitve v prejšnji stan, ker je obdolženec izostal od ustne razprave (§ 391 k. p.). Tu trpi ali povrne stroške posto-

¹⁰⁵ Prim. §§ 332 z. odst. 392 toč. 3, 334 odst. II., 398 odst. II., 399 odst. I. kpr.: priziv omejen le na izrek o stroških. Glej o tem vprašanju zlasti Amschl, Anwendung des Strafverfahrens II., str. 87 nasl. in Lohsing: str. 588 nasl.

¹⁰⁶ T. j. priziva in revizije: § 326 kp.

panja zgolj obdolženec — prosilec —, če prošnja nima uspeha (§ 312 odst. IV. k. p.), kar se izkaže s končnim ugodnim ali neugodnim izidom v glavni stvari. Opozoriti je treba tukaj še na stroške obnovnega postopanja (faktično tudi nekake postavitve v prejšnji stan), ki nastanejo, če zasebni obtožitelj prosi, da se ponovi postopek, ki je bil ustavljen radi izostanka od ustne razprave (§ 361 odst. II. k. p.). Tu je merodajen pač le končni izid morda obnovljenega postopanja ali pa že zavrnitev prošnje za tako obnovo (§ 312 odst. II. k. p.).

Katere vrste stroškov se prištevajo stroškom kazenskega postopanja, našteva § 314 k. p. in sicer ne taksativno, (na kar bi sicer kazalo besedilo). Ti stroški se dele predvsem na stroške kazenskega postopanja v ožjem pomenu besede, ki so nastali od pokrenitve pa do dovršitve tega postopanja s pravnomočno sodbo ali ustavitvijo in stroške za izvršitev kazni. Tem pa ni prištevati stroške, ki nastanejo ob izvrševanju kazni na prostosti same.¹⁰⁷ Prvim se prištevajo stroški, navedeni pod točkami 1., 3. in 4. § 314 k. p., ki jih izplačuje država vnaprej, a jih pozneje izterja od oseb, ki jim je povrnitev pravnomočno naložena. O pričinah, pristojbinah izvedencev, tolmačev, o stroških za izvršitev ogleda in voznih ter potnih stroškov sodnih oseb ter državnega pravdnika smo že govorili. V tem pogledu je treba opozoriti še na uvedbo o poslovnem redu, ki vsebuje podrobnejše predpise, kako je v takih primerih ravnati.¹⁰⁸ Glede voznih in potnih stroškov izvedencev, ki so javni uslužbenci, velja isto, kakor o sličnih stroških sodnih uradnikov in državnega tožilca (§ 318 k. p.). Omenjena bodi še posebej določba uredbe o posl. redu za kaz. sodišča (§ 48), da je potrebna odobritev starejšine za sodniška dela izven sedeža sreskega sodišča.

O stroških, izdanih za obdolženčev privod in njega vzdrževanje v času pripora (§ 314 toč. 3 k. p.) govori posebej § 319 k. p., upoštevna so pa še navodila o. p. r. z. k. s. (§ 137).

Stroški za izvršitev kazni se določijo za vsak poedini primer (§ 320 k. p.). Menda ni napačno, če trdimo, da spadajo med stroške kazenskega postopanja v ožjem pomenu besede tudi stroški za vročbe, vabila in podobni, dasi teh § 314 k. p. ne našteva.¹⁰⁹ Povračilo vseh gori navedenih stroškov sme zahtevati v primeru obsodbe večinoma državna blagajna. Kako je postopati pri zaračunavanju in izterjanju

¹⁰⁷ §§ 314 odst. II., 320 kp. in 146 ur. o. p. r. z. k. s.

¹⁰⁸ §§ 315 — 318 k. p. ter ur. o. p. r. z. k. s. §§ 134, 135.

¹⁰⁹ § 381 toč. 1 st. k. p. r. in §§ 34 — 36 ur. o. p. r. z. k. s.

vanju teh stroškov predpisuje poleg določb §§ 424 in 425 odst. I. k. p. podrobno že večkrat navedena uredba o posl. r. za kaz. sodišča (§§ 146 nasl. ur. o. p. r. z. k. s.).

Podrobneje se moramo pečati s stroški kazenskega postopanja, ki se tičejo potrebnih izdatkov zasebnega tožilca, nagrad in potrebnih izdatkov branilcev in drugih zastopnikov strank (§ 314 toč. 2 k. p.). Da se stvar bolje razume, poudarjamo, da prejšnji kaz. postopni red¹¹⁰ tu navaja pristojbine branilcev in drugih zastopnikov strank. Sedaj je izrečno naveden zasebni tožilec glede svojih potrebnih izdatkov, zato sme ta vsekako od obsojenca zahtevati povrnitev svojih osebnih izdatkov n. pr. za potovanja in prehrano, dasi je opozoriti na okolnost, da zasebni tožilec vobče nima pravice do pričnine, dasi je bil v tem svojstvu zaslišan (§ 315 z. odst. k. p.). Zasebni udeleženec ima pač pravico do pričnine, če je bil pozvan kot priča na sodišče, nima pa pravice na povračilo osebnih izdatkov, kolikor nastopa zgolj kot zasebni udeleženec, to tudi tedaj ne, če je subsidiarni tožilec. Jasno so seveda upravičeni zahtevati povračilo stroškov z a s t o p n i k i zasebnega tožilca kakor tudi zasebnega udeleženca nasproti obsojencu. Vendar more zasebni udeleženec zahtevati povračilo zastopniških stroškov kot stroškov kazenskega postopanja od obsojenega le, če je sodišče v sodbi tudi odločilo o zasebnopravnih zahtevkih. O tem pa ni moči govoriti, ako je bil zasebni udeleženec s svojimi zahtevki v celoti napoten na civilno pravdo. Povsem zgrešeno je nazaranje, da je s takim izrekom v zvezi z obsodilno sodbo (izrekom o obstoječi krivdi) že odločeno o pravnem t e m e l j u zasebnopravnih zahtevkov, stavljenih v konkretnem primeru. Mogoče je za odločitev sodišča v civilni pravdi ustvarjena dokazna podlaga, a še ta le v določni smeri.¹¹¹ Vsekakor bi bilo čudno, da bi bili priznani tukaj zastopniški stroški, če bi bilo takorekoč že v naprej na dlani, da je zahtevek zasebnega udeleženca brez vsake pravne podlage navzlic obsodilnemu izreku glede obdolženčeve krivde.¹¹²

¹¹⁰ § 381 toč. 4 st. kpr.

¹¹¹ § 268 cpr., ki se glasi v besedilu § 364 novega zakona o sud. post. v gradj. parnicama dokaj jasneje.

¹¹² Besedilo § 314 k. p. je sicer nekoliko spremenjeno napram § 381 str. kpr.: »Stroškom kazenskega postopanja, ki jih utegne povrniti obdolženec, . . .« Novejše sodstvo je prav iz tega besedila sklepalo, da zastopniški stroški za zasebno udeležbo niso brez izjeme vselej stroški kaz. postopanja. (Glej odločbe vrh. sodišča na Dunaju št. 3911, 4059, 4094, 4146 ur. zb.)

Dosedanje sodstvo je prav tako odklanjalo, da se povrnejo zastopniški stroški zasebnemu tožilcu, ki je kot pravni zastopnik po poklicu (odvetnik) samega sebe zastopal. Razlog za to naziranje je bil ta, češ da tak pravni zastopnik kot zasebni tožilec nima pravice si zaračunati v kazenskem postopanju zastopniških stroškov, ker niti kot priča ne more zahtevati pričnine. Pogosta posledica tega stališča je bila, da se je odvetnik kot tožilec dal zastopati po odvetniku tovarišu. Nasprotnemu stališču, za katero se zavzemamo, ne nasprotuje novi kazenski postopnik (glej zgoraj), prav tako pa govore zanj jasneje tudi določbe novega zakona o advokatih (§§ 26 odst. II in 29 odst. VI. zak. o adv.).

Po § 317 k. p. mora praviloma nagrado in stroške za branilca ali zastopnika plačati ona oseba, ki ga je kot takega pooblastila. V postopanju pred okrožnimi sodišči zamenjuje ob danih pogojih pooblastilo službeni dekret,¹¹³ s katerim je bil branilec postavljen, kar pa seveda ne velja za postopanje pred sreskimi sodišči.

Potreba za odmero zastopniških stroškov je podana le, če ni med dotično stranko in njenim pooblaščenim zastopnikom svobodne pogodbe ali poravnave s tem.¹¹⁴ Taka poravnava je tudi možna med zastopnikom ene stranke in nasprotno stranko, ki je dolžna te stroške povrniti. Sicer pa more zahtevati zastopnik odmero stroškov zoper lastno stranko ali pa stranka zoper svojega zastopnika pri sodišču, pri katerem je teklo ali še teče kazensko postopanje. Pri tem se postopa po že znanem načinu, ki ga predpisuje tudi § 322 k. p. Taka odmerilna rešitev nima izvršilne moči, dasi postane odmera pravnomočna.

Drugačen je pa primer, če se zahteva odmera stroškov od strank, ki jim je bilo to povračilo že priznано s posebnim sodnim izrekom — sodbo, rešitvijo o ustavitvi. Odmera se izvrši na sličen način, toda ta rešitev o odmeri je izvršilni naslov, čim je rešitev pravnomočna. Mora tedaj vsebovati vse podatke po § 7 izvrš. r. Paziti je treba na to, da je navedeno v njej, kdo je dolžan plačati odmerjene stroške in na podlagi katere pravnomočne sodbe ali rešitve ter komu mora dotični obvezanec izogibom izvršbe plačati odmerjeni znesek. Če je stroškovno vprašanje načelno rešeno s poravnavo (glej § 311 toč. 2 in 3 k. p.)

¹¹³ § 46 nasl. ur. o. p. r. z. k. s.

¹¹⁴ § 29 z. o. adv. Odvetnik s branilec se more sploh poslužiti v izterjavo svojih ekspenzarnih zahtevkov napram lastni stranki vseh možnosti, ki mu jih daje zakon o advokatih.

med nasprotnima strankama (ali med predlagajočim upravičencem [§ 85 k. z.] in obdolžencem), utegne priti do d z m e r e stroškov po sodišču glede na dogovor v poravnavi, ali za njih izterjanje je merodajna le p o r a v n a v a sama.

Že tukaj bodi še pristavljeno, da je zoper odločbe o stroških v sodbi dopusten priziv na okrožno sodišče. Zoper posebne stroškovne rešitve (§§ 321, 322 k. p.), o katerih smo že zgoraj govorili, pa je moči se pritožiti na okrožno sodišče v roku 8 dni (§ 330 odst. I k. p.)

V sodbi, izrečeni po § 281 k. p., more sresko sodišče po potrebi izreči ali ukreniti katerokoli o č u v a l n i h o d z r e d b. Sreska sodišča, ki so stvarno pristojna za razsojo prestopkov po §§ 166 in 268 k. z. (naperjenih zoper pijančevanje), bodo imela zlasti priliko posluževati se očevalnih odredb po §§ 54, 55 k. z.

Poslovanje sreskega sodišča po razglasitvi sodbe, preden nastopi nje pravomočnost in po tej.

Ako sodišče izreče sodbo, s katero obdolženca oprasha obtožbe zbog nevračunljivosti, toda je uverjeno, da so pogoji za kakšno izmed očevalnih odredb po kaz. zakoniku, izda o tem p o s e b n o r e š i t e v (izven sodbe), potem, ko je zaslišalo državnega tožilca in branilca (§ 280 z. odst. k. p.)¹¹⁵

Če je pri obsodilnem izreku glede na težo izrečene kazni ali po drugih okoliščinah dovolj vzroka misliti, da bo obsojeni obtoženec, ki je v prostosti, pobegnil, sme sreski sodnik zoper njega odrediti pripor (§§ 288 odst. II., 380 toč. 3 in 374 k. p.). Doba takega pripora, prebitega po razglasitvi sodbe prve stopnje, se utegne všteti naknadno v kazen na prostosti. To pa tedaj, če je bil zadržan začetek izvrševanja kazni z okolnostmi, nezavisnimi od obsojenčeve volje, zlasti v primeru, ker so se poslužile priziva zoper sodbo tudi osebe, ki so zato upravičene celo zoper njegovo voljo.¹¹⁶ Pa tudi takrat se v šteje ta doba pripora v kazen, če bi v obsojenčevo korist uporabljeni priziv imel le delen uspeh v vprašanju o krivdi, kazni in stranski kazni. Na oprostilno sodbo ali sodbo, s katero je bila zoper njega obtožba zavrnjena, pa se pripri obdolženec takoj brezpogojno izpusti iz pripora (§ 339 odst. II in 394 odst. III. k. p.).

¹¹⁵ Izvršitev očevalnih odredb §§ 426 in 427 odst. II. k. p. Prim. tudi § 110 k. p.

¹¹⁶ § 324 odst. 4 k. p. Tu imenovane osebe pa nimajo pravice, da bi prosile ob zamudi roka za priziv za postavitve v prejšnji stan po § 326 k. p., ker pritiče ta pravica zgolj obdolžencu.

Postavitev v prejšnji stan glede na sodbo, izrečeno v obdolženčevi odsotnosti.

Govorili smo že o sodbi, ki jo sme izreči sresko sodišče pod določnimi pogoji v odsotnosti obdolženca pravilno pozvanega na ustno razpravo. Taka sodba se vroči obdolžencu¹¹⁷ s podukom o pravnih lekkih. Zoper tako sodbo ima obdolženec pravico, da vloži priziv v roku treh dni od dne vročbe dalje. Če ostane le pri tem, se razvije po tej prijavi redni prizivni postopek po predpisih §§ 394 nasl. k. p. Obdolženec pa more v istem roku treh dni vložiti zgolj prošnjo za postavitev v prejšnji stan ali pa ž njo vred — za primer, da bo navedena prošnja dokončno zavrnjena — spojiti tudi v naprej priziv. Vpraša se, če je poznejša prijava priziva tudi mogoča in veljavna, ko je opraviti tudi tedaj, če sta morda združena oba pravna leka, predvsem postopek o prošnji za postavitev v prejšnji stan. Besedilo § 391 odst. II. k. p. bi pač nekako kazalo na to, da je obdolžencu mogoče prijaviti priziv le v roku treh dni, ko mu je bil vročen prepis sodbe, izrečene v njegovi odsotnosti. Zoper to naziranje govorita pa § 391 zad. odst. in stav. ter § 409 odst. II. k. p., iz katerih izhaja, da je možno tak priziv spojiti še s pritožbo zoper zavrnitev prošnje na postavitev v prejšnji stan. Seveda naj bo tedaj priziv že obrazložen, ker se pritožba s prizivom takoj predloži v rešitev okrožnemu sodišču (§ 409 k. p.). Iz tega sledi nujno, da more obdolženec potem, ko je sresko sodišče zavrnilo prošnjo na postavitev v prejšnji stan, prijaviti v roku treh dni tudi zgolj priziv, kajti bilo bi nesmiselno, nalagati v tem primeru obdolžencu, da se mora vsekako poslužiti pritožbe, ker je bila zavrnjena prošnja na postavitev v poprejšnji stan glede na v odsotnosti izrečeno sodbo, ako se hoče okoristiti zaeno s prizivom. Rok za vložitev obdolženčevega priziva zoper sodbo, izrečeno v njegovi odsotnosti, se podaljša torej do zadnjega dne, upoštevnega še za vložitev pritožbe, ker je bila zavrnjena prošnja za postavitev v prejšnji stan. Obdolženec pa, ki se ni poslužil zoper sodbo, izrečeno v odsotnosti, prošnje za postavitev v prejšnji stan, je vezan glede prijave in obrazloženja priziva na predpise § 394 odst. II. in III. k. p.¹¹⁸

Kar se tiče obdolženčeve prošnje za postavitev v prejšnji stan, se mora ta obrazložiti z dejstvi, ki naj opravič-

¹¹⁷ Vročitev v lastne roke obdolženčeve ali njegovemu zastopniku — §§ 81, 82 odst. II. k. p.

¹¹⁸ Prim. § 478 st. k. p. r. ter Granichstädten str. 96 (pl. odl. vrhov. sod. na Dunaju od 16. okt. 1890 št. 7581).

jejo obdolženčev izostanek. Trditi mora obdolženec in dokazati, da ni mogel priti na razpravo radi tega, ker mu vabilo na razpravo ni bilo pravilno vročeno ali ker ni utegnil priti zbog drugih nepremagljivih zaprek. Sresko sodišče odloči samo, ko je morda poizvedelo o resničnosti obdolženčevih navedb v gornjih smereh. Rešitev, s katero se ugodi prošnji in dovoli postavitev v prejšnji stan, vsebuje poleg izreka o tem tudi še odreditev nove ustne razprave. Potrebno je, da je v tej rešitvi tudi poduk o tem, da sodišče pri izrekanju nove sodbe ni vezano na načelo § 327 k. p., to je da utegne izreči tudi strožjo sodbo in da postane prejšnja sodba zoper obdolženca pravnomočna, ako ne pride na redn poziv na novo razpravo.¹¹⁹ Obdolženec torej, ki doseže, da se postavi v prejšnji stan sodba, izrečena v njegovi odsotnosti, riskira, da se po izvršeni novi razpravi izreče zoper njega strožja kazen, kakor je bila v prejšnji sodbi izrečena. Opisano mogočo posledico odvrne obdolženec od sebe s tem, da si stvar še v zadnjem trenutku premisli, da izostane tudi od nove razprave in tako izbere morda manjše zlo v prejšnji sodbi. Seveda ima sresko sodišče možnost, da izreče po novi razpravi le tedaj strožjo kazen, če ima nampram prvič ugotovljenim dejstvom po podatkih nove razprave zadostno podlago za tako odločbo, predružačeno v škodo obdolžencu. Ne gre, da bi se takemu obdolžencu nalogala strožja kazen zgolj zato, ker je bil tako smel, da se je poslužil pravnega leka, zajamčenega mu v zakonu.

Ko je dovoljena postavitev v prejšnji stan, utegne se postopek razviti tudi tako, da se nova ustna razprava v navzočnosti obdolženca ne dovrši, ker jo je treba iz kategorakoli razloga (§ 388 k. p.) preložiti. Tudi tukaj je podana možnost, da se obdolženec na preloženem naroku ne zglesi. Tedaj pa po našem naziranju ne more nastopiti posledica § 390 odst. III k. p., izreči je treba marveč novo sodbo po § 389 k. p.¹²⁰

Šele ko izreče sreski sodnik novo sodbo, razveljavi ravno s to poprejšnjo.

Zoper novo izrečeno sodbo ima seveda obdolženec pravico priziva. Odrezan mu je pa vsak nadaljnji pravni lek zoper prejšnjo sodbo, ki je postala pravnomočna (§ 390 odst. III k. p.) zbog njegovega ponovnega izostanka.

¹¹⁹ Slovenski tekst § 391 odst. III. kp. pravi: »stopi zoper njega v veljavo prejšnja sodba.«

¹²⁰ To naziranje je v skladu z dosedanjo judikaturjo — glej odl. vrh. sod. na Dunaju od 19. febr. 1907 št. 1540 ur. zb.

Neznano bivališče obsojenčevu po sodbi.

Kakor ob početku postopanja in med postopanjem zaradi prestopka, glede katerega je pristojno sresko sodišče, je tudi pred (§ 389 k. p.) pravno močjo sodbe, izrečene na prvi stopnji, in po njeni pravnomočnosti mogoče, da se obdolženec umakne neznano kam in mu tako ni mogoče vročati odločb ali odredb sreskega sodišča. Tedaj se postopanje ustavi in se spisi shranijo, dokler se obdolženec ne izsledi (§§ 455, 463 k. p.). Velja kakor po predpisih, veljavnih pred 1. januarjem 1930, da sresko sodišče ne sme odrediti tiralice v postopanju radi prestopkov niti v najnujnejših. Zadošča osebni popis take osebe, ki ga pošlje sresko sodišče policiji in drugim oblastvom s pozivom, da po njej poizvedujejo in naznanijo sodišču njeno sedanje bivališče.¹²¹ Opozoriti je treba še nadalje, da je z navedeno okrožnico tudi moči združiti ali pa samostojno ukreniti opis predmetov, pribavljenih ali v zvezi stoječih z dotičnim prestopkom (§ 460 k. p.) Če tudi ni še postala sodba pravnomočna, ali je sicer po naziranju sodišča dovolj dokazov za verjetnost krivde obdolženca, neznano kje odsotnega, more sresko sodišče v zavarovanje stroškov kazenskega postopanja in denarne kazni ali povračila storjene škode odrediti, da se zaplenijo poedini predmeti, ki so last odsotne osebe. Rešitev se mora objaviti v uradnem listu (§ 464 k. p.).

Predruagačenje pravnomočne sodbe (§§ 360, 374 k. p.).

Sresko sodišče kot sodišče prve stopnje sme v določenih primerih že pravnomočno sodbo, ki izreka kazen, v naslednjem pogledu predruagačiti. To se zgodi tedaj, kadar se pomotoma niso uporabili predpisi kazenskega zakonika ali postopnika o steku več kaznivih dejanj in o odmeri kazni, ki bi jo bilo treba izreči v eni sodbi, a je dejansko bilo izrečenih z različnimi sodbami zoper istega obdolženca več kazni. Na zahtevo državnega tožilca ali obsojenca sme pristojno sresko sodišče predruagačiti prejšnje sodbe o izreku glede kazni in odrediti z novo sodbo le eno kazen. Prav to velja o sodbi, v kateri je bila za več kaznivih dejanj izrečena le ena kazen, a je bila poslej glede enega ali več dejanj odrejena pomilostitev, ali če je odpadlo eno teh kaznivih dejanj iz drugih razlogov. V novi sodbi se izreče kazen po novem stanju krivdoreka. V obeh primerih se izreče nova sodba brez formalne ustne razprave, a potreben je zahtevk državnega tožilca ali obsojenca, mereč na tak postopek. O tem je treba zaslišati nasprotno stranko, dasi za-

¹²¹ §§ 459 z. odst., 380 toč. 2. k. p.

kon omenja zgolj obsojenca in njegovega branilca. Tudi tukaj (prim. § 286 z. odst. k. p.) je pristojno za opisano rešitev ono sodišče, ki je sodilo o stvari, v kateri je bila izrečena najstrožja vrsta kazni, odnosno pri isti vrsti kazni večja mera kazni ali pa pri popolno enakih kaznih ono sodišče, ki je izreklo zadnjo kazen.

Obnova kazenskega postopanja.

Ob določnih pogojih je mogoča na zahtevo upravičene osebe obnova kazenskega postopanja, končanega na sreskem sodišču (če tudi vsled pravnega sredstva po odločbi okrožnega sodišča) s pravnomočno rešitvijo (ustavitvijo postopanja) ali pa s sodbo. Omenili smo že nekaj primerov, kjer se sme brez vsakih pogojev in formalnosti po pristojnem sreskem sodišču kar nadaljevati kazensko postopanje na zahtevo upravičenega tožilca. Te primere našteva § 359 toč. I k. p. Opozorili smo zlasti na ustavitvev postopanja (zavrnitev zahtevka s sodbo), ker ni zahtevka upravičenega zasebnega tožilca ali oškodovančevega predloga, potrebne za pokrenitev kazenskega postopanja. Pa tudi, če je storilec po storjenem dejanju duševno obolel ali bival neznan kje ali če je bila dobava sicer poznanega dokaza združena z velikimi težkočami, se postopanje kar nadaljuje, ko so odpravljene te zapreke, če ni med tem nastopilo zastaranja.¹²² Govorili smo dalje tudi že o obnovi postopanja po § 361 odst. II. k. p., ki jo utegne doseči pri sreskem sodišču zasebni tožilec (zasebni udeleženec kot tožilec), ker ni prišel na ustno razpravo, a dokaže, da so ga nepremagljive zapreke zadržale priti na razpravo.¹²³ Pravkar omenjenemu zaseb. tožilcu pa je zabranjeno, da zahteva iz navedenih razlogov obnovo kaz. postopanja, če je odstopil od svoje tožbe.

Sicer je na zahtevek upravičenega tožilca dopustno, da se zoper i z v e s t n o osebo (torej zoper neznanega storilca) obnovi kazensko postopanje, pravnomočno ustavljeno iz kateregakoli vzroka (izvzemši gori omenjeni primer, če odstopi zasebni tožilec od tožbe), če pravica za pregon tega kaznivega dejanja ni zastarana in če se predlože novi dokazi, ki so sposobni dokazati obdolženčevo krivdo.

¹²² §§ 79 odst. II. in 80 k. z.

¹²³ V treh dneh, odkar je zapreka prestala, sme zas. tožilec (z. udeleženec kot tožilec) zahtevati v postopanju pred okrožnim sodiščem tudi tedaj tako obnovo, če je bilo postopanje ustavljeno, ker ni v določenem roku vložil obtožnice (prim. § 109 odst. III. kp. in čl. 84, 85 zak. o tisku).

V poštev prihaja nadalje obnova postopanja, končanega s pravnomočno obsodilno sodbo v korist in na zahtevo obsojenčeve iz razlogov po § 362 toč. 1. do 3. k. p., ki so povse slični onim, ki jih predpisuje do 1. januarja 1930 veljavni kazenskopostopni red.¹²⁴ Tu smejo zahtevati ali nadaljevati (že dopuščeno) obnovo tudi po smrti obsojenega vse one osebe, ki so sicer upravičene, da uporabljajo pravna sredstva v obsojenčovo korist (§ 324 odst. IV. k. p.) Tudi državni tožilec sme zahtevati tako obnovo. Vsekako pa morata državni tožilec in pristojno sresko sodišče obvestiti obsojenca, čim zvesta za činjenice in okoliščine, ki opravičujejo tak zahtevek na obnovo. Če se obsojeni, ali druge v to upravičene osebe (§ 324 k. p.) ne zmenijo za tako obvestilo, poda zahtevek na obnovo branilec, postavljen v to svrhu od sreskega sodišča (§ 363 odst. III. k. p.), kar se pa menda ne bo zgodilo.

Končno je govoriti še o obnovi postopanja, dovršenega po oprostilih ali taki sodbi, s katero je bil obtožni zahtevek zavržen. Tako obnovo je moči dovoliti na zahtevek državnega ali zasebnega tožilca. Pogoj je tudi tukaj, da pravica pregona še ni zastarana in da je dotični obdolženec še živ.¹²⁵ Razen tega so potrebni še obnovni razlogi po § 364 toč. 1. in 2. k. p., znani že iz § 355 toč. 1. in 2. st. k. pr. Še drugi primeri obnove kazenskega postopanja pri okrajnih sodiščih, kot sodiščih prve stopnje, ne prihajajo v poštev.

Zahtevek za obnovo se poda pismeno ali na zapisnik pri onem sreskem sodišču gornje vrste, pri katerem je teklo prejšnje postopanje. V zahtevku se morajo navesti zakoniti pogoji za obnovo postopanja in dokazi ali činjenice, na katere se opira zahtevek za obnovo. Sresko sodišče more zahtevek takoj zavrniti, če izhaja iz njega, da ga je podala neupravičena oseba, da ni zakonitih pogojev za obnovo, da na novo navedeni dokazi niso izvedljivi, da so bili že zavrnjeni s pravnomočno rešitvijo ali da niso sposobni za obnovo (to je, da nimajo sposobnosti, opisane v § 362 toč. 2. ali § 364 toč. 2 k. p.). Če iz gornjih razlogov sresko sodišče zahtevka takoj ne zavrne, ga priobči v prepisu nasprotni stranki v izjavo v roku osmih dni. Ko izteče rok za to izjavo ali ko prispe ta izjava, preišče sresko sodišče navedene činjenice in izvede dokaze, navedene od obeh

¹²⁴ § 353 st. k. p. r. (ali je obnova postopanja umestna ali ne).

¹²⁵ Tu (§ 346 odst. I. k. p.) navaja zakon posredno, da naj se ustavi kazensko postopanje v škodo obdolženca z njegovo smrtjo. Od 1. januarja 1930 veljavni kazenskopравни zakoni nimajo slične določbe, kakršna je ona § 527 st. kz. Prim. nadalje §§ 370 in 410 k. p.

strani. Kadar ne gre za obnovo postopanja, ki je bilo končano s sodbo, odloči o zahtevku za obnovo sresko sodišče brez vsake nadaljnje razprave. Sicer pa pošlje spise državnemu tožilcu v izjavo s pozivom, da poda v osmih dneh svoj predlog.¹²⁶ Po tem predlogu sresko sodišče na podlagi v spisih zbranega gradiva ali takoj zavrne zahtevek za obnovo ali po razpravi z osebo, ki zahteva obnovo ter njenega nasprotnika odloči o tem, če dopusti obnovo kazenskega postopanja ali je ne dopusti.¹²⁷ Rešitve ne ovira, če izostane ena ali druga stranka, pa tudi ne, če izostaneta obe. Le zoper rešitev, s katero je bil zahtevek za obnovo kazenskega postopanja zavrnen ali obnova ni dopuščena, je možna pritožba na okrožno sodišče v roku osmih dni.

Rešitev, ki dopušča obnovo kaz. postopanja, ne razveljavlja že zaeno dotično pravnomočno sodbo. Pač pa je treba takoj odrediti novo ustno razpravo, če je obnova dopuščena. Izvzet je le primer, da je obdolženec že mrtev in je treba postopati tedaj po §§ 369, 370 k. p. Na to ustno razpravo se pokliče tudi oškodovanec.

Sodbena izrek po končani ustni razpravi utegne biti tak, da sodišče vzdrži v moči prejšnjo sodbo.¹²⁸ Sicer sresko sodišče razveljavi prejšnjo sodbo le tedaj, ko na to izreče novo, od prejšnje različno sodbo. Če gre obnova le v korist obdolžencu, se ne sme izreči z morebitno novo sodbo strožja kazen od prvotno izrečene. Ni pa zabranjeno, da se z novo sodbo izreče tudi tedaj milejša kazen, če je bila obnova dovoljena zgolj glede enega ali nekaterih onih kaznivih dejanj, katerih je bil s prejšnjo sodbo obdolženec za krivega spoznan in obsojen. Tedaj je glede na nedotaknjeni del izreka o krivdi določiti novo kazen in vračunati v to kazen že prestano kazen. Nova oprostilna sodba se mora na zahtevo objaviti (§ 369 z. odst. k. p.).

¹²⁶ To se ne zgodi v primerih obnove po § 361 k. p., kjer je po tožilcu stavljen zahtevek za obnovo postopanja, ustavljenega z rešitvijo.

¹²⁷ § 411 k. p. § 367 k. p.: »če rešiti, ima li mesta ponavljanja postopka ili nema«, kar slove v slovenskem besedilu ur. lista: »odloči, ali je obnova postopanja umestna ali ne«. Glej tudi besedilo § 368 odst. 2 k. p.

¹²⁸ Izrek o stroških § 312 odst. II. k. p. je potreben pri taki sodbi in tudi v vsakem primeru, kadar so sporne zahteve za obnovo kaz. postopanja.

Najsi pa je po ustni razpravi izrečena sodba te ali one vsebine, dovoljen je zoper to sodbo pravni lek priziva.

Niti z zahtevkom za obnovo samim, niti z dovolitvijo obnove se ne zadrži ali ne prekine izvršitev sodbe. Pač pa sme za rešitev obnove pristojno sresko sodišče odrediti, da se izvršitev sodbe glede zasebnopravnih zahtevkov ali glede stroškov kazenskega postopanja odgodi ali prekine do končne rešitve obnovljenega postopanja, če smatra, da bo¹²⁹ predvidoma v obsojenčevo korist prejšnjo sodbo razveljaviti. Kakor hitro pa je po sreskem sodišču rešeno, da se obnova kazenskega postopka dopusti, se mora izvršitev kazni takoj ustaviti.

Izvršitev pravnomočnih sodb sodišč.

Sodba, s katero je bil obdolženec oproščen obtožbe, ali je ta bila zavrnjena,¹³⁰ se po določbi § 413 k. p. izvrši takoj. Vidni pomen ima ta prepis, če se nahaja obdolženec v priporu, iz katerega se mora takoj izpustiti v prostost.¹³¹ Če to zahteva oproščeni obdolženec, izda se mu prepis gori opisane sodbe. Prepis sodbe — zadošča pač izvleček, vsebujoč dispozitivni del, — se izroči tudi zasebnemu udeležencu, ki je bil napoten na civilno pravdo.

Obsodilna sodba, izrečena na sreskem sodišču, je pravnomočna, ko je ni več možno izpodbijati s pravnim sredstvom z odložno močjo — torej redoma s prizivom § 412 k. p.) Starejšina sreskega sodišča je pristojen, da odredi izvršitev.¹³² Pri tem utegnejo nastati dvomi o tolmačenju sodbenega izreka prve ali višje stopnje, zlasti kar se tiče kazni same, češče pa še, o vštetvi pripora ali že prestane kazni v kazen na prostosti. Sodišče, ki je izreklo sodbo, odloči o tem z rešitvijo. Le zoper tako rešitev sreskega sodišča je dopustna pritožba v treh dneh, ki jo reši okrožno sodišče.

Kako se sicer izvrši kazen na prostosti o tem govori podrobno zakon o izvrševanju kazni na prostosti z dne 16. februarja 1929 Sl. N. 26. febr. 1929 št. 47/XXI, Ur. l. z dne 9. nov. 1929 št. 450/113 (§§ 40 k. z. in 421 k. p.) Opozoriti je treba na določbo čl. 16 zak. 16. febr. 1929, Sl. N. 26. febr. 1929 št. 47/XXI, Ur. l. z dne 20. julija 1929 št. 311/75 (uvodni zakon h kaz. zakoniku in postopniku ter zak. o izvr. k. n. pr.),

¹²⁹ Slovensko besedilo § 368 odst. I. k. p. slove: «da je prejšnjo sodbo razveljaviti.»

¹³⁰ § 359 toč. I k. p.

¹³¹ § 339 odst. II. k. p.

¹³² Prim. § 397 z. stav. st. k. p. z.

po katerem so prišli ob veljavo vsi do 1. januarja 1930 veljavni predpisi, ki se tičejo izvršitve kazni na prostosti. Predvsem velja sedaj strogo pravilo (§ 3 zak. o izvrševanju kaz. n. prost.), da se kazni na prostosti, manjše od enega leta, izvršujejo v zaporih onega sodišča, ki je na prvi stopnji izreklo sodbo glede dotičnega obsojenca. Razveljavljena je torej določba starega k. pr. r. (§§ 406 in 482 st. k. pr. r.), da se sme iz važnih razlogov dovoljevati prememba glede kraja za izvršitev manjših kazni na prostosti. Podobne izrečne določbe ne vsebuje naš kazenski postopnik, a prav tako tudi ne zakon o izvršitvi kazni na prostosti. Posneti pa je moči iz vseh predpisov slednjega zakona (zlasti iz §§ 3 in 6 zak. o izvrš. k. n. prost.), da je ministrstvu pravde kot vrhovnemu upravnemu oblastvu glede vseh kazenskih zavodov ter sodnih zaporov pridržana pravica, da izjemoma dovoljuje premembe kraja za izvršitev kazni.

Starejšina sreskega sodišča sme skrb za izvršitev kazni na prostosti v sodnih zaporih poveriti sodniku, ki ga odredi za to. Poziv na obsojenca za nastop kazni ob določenem dnevu upoti starejšina. Če obsojeni ne pride, privedi ga je po naročilu sodišča prisilno. Če je pobegnul ali ni njegovo bivališče znano, se zasleduje po predpisih kazenskega postopnika (§ 380 št. 2 k. p.). Kako je poslovati in držati potrebno razvidnost v primerih, kjer radi neznanega obsojenčevega bivališča ni moči kazni na prostosti takoj izvršiti, govori podrobno § 183 ur. o. p. r. z. k. s.

Sprejem obsojenca, ki hoče nastopiti kazen na prostosti, v zapore, odredi v to določeni sodnik, ko je bil utrdil istovetnost. Brez te naredbe jetničar ne sme sprejeti obsojenca. Če je oviran dotični sodnik, se sprejme pač dotični obsojenec v zapore, pa je treba ta sprejem takoj naznaniti sodniku, da ukrene potrebno. Tudi izpust iz zaporov je stvar sodnika. Če je ta oviran, izvrši ta posel služitelj (jetničar). O sprejemu in o izpustitvi obsojenca se mora poročati starejšini. Dotična poročila se priklopijo kaz. spisom. Početek in konec kazni na prostosti se vpiše v kazenski list, o čemer bo govör še pozneje (§ 12 zak. o izvršitvi kaz. n. prost.).

Nastop kazni na prostosti more sresko sodišče samo odložiti (»izvršitev ustaviti«: § 415 odst. II. k. p.) za čas trajanja nastopnih ovir. Take ovire so, če je obsojeni duševno ali močneje telesno bolan ali če je obsojena ženska v takem stanju nosečnosti, da bi se porod utegnil zgoditi v času, dokler traja kazen na prostosti. Tudi pri nalezljivih boleznih obsojencev ali njih bližnje okolice se sme izvršitev kazni na prostosti odgoditi. Zoper take naredbe s r e s k e g a

sodišča (bodisi, da se odložitev po § 415 odst. II. k. p. odredi ali zavrne) je dopustna pritožba v roku osmih dni na okrožno sodišče (§§ 328, 330 in 374 k. p.).

Kazen na prostosti je moči prekiniti med njenim izvrševanjem (§ 14 zak. o izvr. k. n. pr.), to pa le izjemoma in najdlje za 14 dni, če kazen — kar se pri sreskih sodiščih ne bo zgodilo — ne presega petih let. Dopustna je taka prekinitev po odločbi sreskega sodišča, ki je sodilo v stvari na prvi stopnji, radi smrti roditeljev, zakonskega druga ali otrok obsojenčevih. Zoper tako rešitev ni dopustna pritožba. Pač pa mora sresko sodišče o vsaki dovoljeni prekinitvi izvrševanja kazni na prostosti obvestiti ministrstvo pravde.

Posebej je treba še opozoriti na tedenski pregled zaporov in zapornikov sreskega sodišča po starejšini (§ 74 zak. o izvršitvi kaz. na prost.). V slučaju, če kaznjenc pobeigne, mora starejšina o tem v 24 urah poročati predsedniku okrožnega sodišča.

V smislu sodbenega izreka se vračuna v kazen na prostosti pripor ali tudi kazen, kolikor je že prestana po predpisih kaz. zakonika. V tem pogledu napram stanju pred 1. januarjem 1930 ni nobene spremembe.¹³³ Opozarjati je treba nadalje še na vračunavanje pripora, prestanega po objavi prvostopne sodbe, kolikor je bil početek izvršitve kazni zadržan po okolnostih, nezavisnih od volje obsojenčeve. Prav to, če je v korist obsojencu uporabljeni priziv imel tudi le delni uspeh glede vprašanja krivde in kazni, pa tudi tedaj, kadar se prva sodba razveljavi in se izreče nova sodba (§ 420 odst. II. k. p.).¹³⁴

Odlog za nastop kazni na prostosti (glede sreskih sodišč ni treba opozarjati na to, da prihajajo v poštev le kazni na prostosti, ki ne presegajo 1 leta) se sme dovoliti iz gospodarskih, pridobitnih ali rodbinskih razlogov, navedenih v § 418 odst. I. k. p. Poudarjati je, da med te razloge ni šteti obsojenčeve bolezni. Bolezen, ki jo ima v mislih § 415 odst. II. k. p., utegne itak dovesti do odložitve izvršitve kazni na prostosti, o čemer smo že zgoraj govorili. Če gre za odlog najdlje na tri mesece, šteto od pravnomočnosti sodbe, ga sme dopustiti sresko sodišče samo. Če gre za

¹³³ O praktičnih načinih vračunavanja o priliki izvršitve kazni govori naredba avst. just. ministrstva na str. 428 naredbenika j. m. iz l. 1912.

¹³⁴ Po odločbi prizivnega sodišča se morda izkaže, da je prav za prav po gorenjih načelih kazen na prostosti smatrati za prestano (prim. ur. o. p. r. z. k. s.).

odlog preko treh, a ne preko šestih mesecev, ga more dovoliti apelacijsko sodišče na priporočilo sreskega sodišča. To pa zavrne prošnjo v lastnem področju, če ne najde razlogov, da bi jo priporočilno predložilo apelacijskemu sodišču. Zoper te rešitve ni pravnega sredstva pritožbe. Le v izrednih primerih, naštetih v zadnjem odstavku § 418 k. p. sme dopustiti ministrstvo pravde večkrat in na daljši čas odlog za nastop kazni. S tem ni rečeno, da bi morala sodišča vsako prošnjo, merečo na tak daljši odlog, predložiti ministrstvu pravde. Sresko sodišče marveč predloži prošnjo preko apelacijskega sodišča le tedaj, če more in hoče priporočati ugodno rešitev. Če ni razlogov po § 418 z. odst. k. p., zavrne sresko sodišče ali pa apelacijsko sodišče tako prošnjo. V l a s t n e m p o d r o č j u — ne glede na gornja pravila — s m e o d r e d i t i s r e s k o s o d i š č e p o v o d o m p r o š n j e z a p o m i l o s t i t e v, o p i r a j e s e n a u p o š t e v n e r a z l o g e (§ 431 odst. II. k. p.), da je počakati z izvršitvijo od njega samega izrečene kazni, če bi se drugače svrha prošnje izjalovila. Pri p o g o j n i o b s o d b i (§ 65 nasl. k. z.), o kateri je bil zgoraj govor¹³⁵ mora sresko sodišče, ki je izreklo dotično sodbo, ugotoviti, da je minula doba preskušnje brez prikora ali pa odloči (morda drugo) sodišče, pristojno za dejanje, zbog katerega se preklicuje odlog izvršbe kazni, da je treba odrediti izvršitev pogojne sodbe. Zoper take rešitve obojne vrste je dopustna (§ 324 k. p.) pritožba v t r e h d n e h o d n e v a r a z g l a s i t v e a l i v r o č b e. T a p r i t o ž b a i m a z a d r ž n o m o č.

Izrečene o č u v a l n e o d r e d b e s o v m i s e l z v e t e v d o l o č b a h §§ 426, 427 odst. II. k. p. kar se tiče njih uresničenja. Za sreska sodišča in njih sodbe prihajajo posebno v poštev očuvalne odredbe po §§ 52, 54 in 55 k. z., ki jih jemlje deloma (prve dve vrsti) v obzir od ministra pravde izdani »razpored za oddajanje oseb v zavode za izvrševanje očuvalnih odredb« z dne 29. decembra 1929 št. 107.271 Ur. l. št. 97 iz l. 1930. Glede oddaje v prisilno delavnico bodi opozorjeno na že obstoječe sodnouppravne predpise.¹³⁶

¹³⁵ §§ 281 toč. 4., 288 odst. IV. k. p.

¹³⁶ Ur. min. pravde 26. junija 1923. Ur. l. št. 236/23 in § 5 raz. min. pr. 11. avgusta 1924. Ur. l. št. 277/24. Z razpisom min. pravde 17. jan. 1930 št. 2439 je bilo sporočeno višjemu državnemu tožilstvu v Ljubljani, da je pravkar navedene predpise uporabljati še vedno, če gre za oddajo v prisilno delavnico po čl. 12 zak. o zaščiti javne varnosti in reda v državi, sicer pa (§ 52 k. z.) da je merodajen gori navedeni razpored od 29. decembra 1929 št. 107.271. Pri tem je pa odprto vprašanje o medsebojnem razmerju kaznivih dejanj, označenih v čl. 12 zak. o zašč. j. v. in r. v drž. na eni in v § 158 k. z. na drugi strani.

Glede izvršitve izreka o izgonu velja predpis § 423 k. p.

O denarnih kaznih (§§ 42 nasl. k. z.) in o zapornih kaznih, ki jih nadomeščajo, je bilo že poudarjeno, da je oboje izraziti točno v sodbi (§§ 44 odst. II. k. z. in 287 k. p.).¹³⁷ Glede izvršitve denarnih kazni vsake vrste je predvsem opozoriti, da se plačane kazni stekajo v fond, omenjen v § 42 odst. II. k. z. in v § 7 k. p. Obsojenemu se naloži po pravnomočnosti sodbe, da vplača naloženo mu denarno kazen (§ 424 k. p.). Sresko sodišče, ki je naložilo dotično denarno kazen, sme rok za plačilo na prošnjo obsojenčevego podaljšati najdlje do enega leta, šteto od pravnomočnosti sodbe. Dovoliti se sme na prošnjo tudi odplačilo v obrokih v enem letu. Zoper take rešitve sreskega sodišča ni pritožbe.

Iz razlogov § 424 odst. IV. k. p. (če je obsojencu ogrožen obstanek ali če bi bil zadržan izpolniti vzdrževalne dolžnosti ali povrniti škodo) sme sresko sodišče dopustiti obsojencu, da odsluži denarno kazen z delom v korist fonda (§§ 44 k. z. in 7 k. p.), če je prilika za tako delo, o čemer vsebuje podrobne predpise uredba 31. decembra 1929 Služ. Nov. 9. jan. 1930 št. 5/I. Vobče pa je treba, da se po brezuspešnem preteku roka, določenega ali dovoljenega za plačilo, denarna kazen prisilno izterja. Kako je pri tem ter nadalje po vplačilu denarne kazni postopati, predpisujejo podrobno §§ 154 nasl. ur. o. p. r. z. k. s. v zvezi s predpisi, ki so sicer še veljavni.¹³⁸ Šele tedaj, ko se izkaže, da se denarna kazen ne more izterjati in tudi ne odslužiti z delom, odredi sodišče s posebno rešitvijo, da je izvršiti nadomestno kazen, ki se določi, ako se to (pravilneje) ni zgodilo že prej, tudi s to rešitvijo. Zoper te rešitve (§ 424 odst. IV. in V. k. p.) pa je dopustna pritožba v splošnem roku osmih dni (§§ 328, 330 k. p.). Gori opisani postopek velja tudi za izterjavo denarnih kazni, izračunanih po kazenskem postopniku ter glede stroškov kaz. postopanja, katere je plačati državi (§ 428 k. p.).¹³⁹

Po pravnomočnosti sodbe naj sresko sodišče tudi potrebno ukrene glede predmetov, katere je odvzelo obdolžencu ali kakorkoli prišlo do njih povodom kaz. postopka. O ravnanju in prodaji sumljivih stvari (glej §§ 305, 306 k. p. — § 23 ur. o. p. r. z. drž. tož.) je bil že govor. Tudi tukaj

¹³⁷ Ur. 31. dec. 1929 Sl. N. 9. januarja 1930 št. 5/I.

¹³⁸ § 216 ur. o. p. r. z. k. s. Denarna knjiga — kontrolnik — mesečni nakaz na račun fonda drž. hipot. banki — izvestje o tem minist. pravde.

¹³⁹ §§ 146 nasl. ur. o. p. r. z. k. s. in § 24 ur. o. p. r. z. drž. tož.

utegne izkupiček pripasti že večkrat omenjenemu fondu (§ 308 k. p.). Podrobne predpise o hrambi in ravnanju s predmeti razne vrste med kazenskim postopkom in po pravnomočnosti sodbe vsebuje uredba o poslovnem redu za kaz. sodišča v svojem IV. poglavju (§§ 81, 95, 97).

Izvršitev sodbe z izrekom o zasebnopravnih zahtevkih je pridržana civilnemu sodišču, ki pa posluje šele na zahtevek prizadete osebe. Prav to velja glede prisilne izterjave stroškov kazenskega postopanja, ki se morajo povrniti zasebnikom (§ 428 k. p.). V te svrhe izroči sresko sodišče prepis kaz. sodbe zasebnemu udeležencu s potrditvijo, da je ta sodba pravnomočna (§ 303 k. p.). Potrebno je, da vsebuje pripombo o pravnomočnosti sodbe, ki je v njej izrek o dolžnosti povrnitve stroškov kaz. postopanja (§§ 321, 322 k. p.) tudi rešitev, s katero se zasebniku, ki ima pravico do stroškov kaz. postopanja, odmerijo ti stroški.

O vsaki obsodbi ter obsojencu je izpolniti k a z e n s k i l i s t ter ga po pravnomočnosti sodbe vposlati državnemu tožilstvu pri nadrejenem okrožnem sodišču (§ 427 k. p. — § 127 u. o. p. r. z. k. s. — §§ 42, 44 u. o. p. r. z. drž. tož.). Glede kazenskih listov predpisuje § 12 zak. o izv. kazni na prostosti, da je v njem zabeležiti začetek in konec izvršitve kazni na prostosti.¹⁴⁰

Paziti mora sresko sodišče še na to, da v posebnih primerih glede na značaj ali posel obdolženčeve osebe o vsakem početku in zvršetku kazenskega postopka obvesti oblastvo, ki ima zanimanje in dolžnost, da odredi vse, kar je treba, čim sodba zadobi pravno moč. Na primere takih obvestitev opozarja § 427 k. p. (in tudi § 415 z. odst. k. p.), omenjajo jih pa tudi §§ 121 do 124 ur. o. p. z. k. s.

Izredna omilitev kazni in pomilostitev. Zakon loči omiljenje pravnomočno izrečene kazni od pomilostitve po kraljevi odločbi. Poudarjeno je, da gre kralju pravica pomilostitve tudi za kazni, izrečene zbog kaznivih dejanj, ki se preganjajo na zasebno tožbo. Omiljenje ali pomilostitev ne ovira obnove postopanja. Postopanje v primerih omiljenja ali pomilostitve po §§ 429 do 432 k. p. se napram postopanju v istih smereh po starem kazensko postopnem redu ni bistveno izpremenilo.

¹⁴⁰ Kolikor novi — po 1. jan. 1930 veljavni predpisi glede kazenskih listov niso izčrpní, veljajo še vedno dotični starejši predpisi (§ 216 ur. o. p. r. z. k. s.).